

Lescha davart la dismessa da rumians dalla vischnaunca Ilanz/Glion (lescha da rumians; LR)

dils xx-xx-xxxx

Il parlament communal dalla vischnaunca dad Ilanz/Glion,

sebasond sin art. 5 lit. h e 35 lit. a dalla constituziun communal dad Ilanz/Glion (CC; LIG 11.1), e suenter haver priu envesta dil messadi dalla suprastanza communal dils 19 da mars 2019,

concluda:

I. Disposiziuns generalas

Art. 1 Object

Quella lescha reglescha la rimnada, il recicladi e la dismessa da rumians a moda adattada agl ambient ed aschi ecologica sco pusseivel.

Art. 2 Camp d'applicaziun e dretg applicabel

¹ Quella lescha completescha il dretg surordinau davart la gestiun da rumians dil mintgadi, rumians specials e rumians da construcziun sin il territori dalla vischnaunca, aschilunsch che la vischnaunca ei responsabla.

² Ils suandonts decrets dalla Regiun Surselva valan subsidiarmein:

- a) Ordinaziun davart la gestiun da rumians regiunala;
- b) Ordinaziun executiva tier l'ordinaziun davart la gestiun da rumians regiunala;
- c) Directivas per definir ils facturs da produenziun.

Art. 3 Principis

¹ Aua, aria e terren sco era carstgauns e flora e fauna ein da proteger da donns e mulestas entras rumians.

² La produenziun da rumians ei d'evitar aschilunsch sco pusseivel.

³ Ils rumians ein da zavrar alla fontauna. Ils rumians utilisabels ein da reciclar, rumians cumpostabels ein da cumpostar ed il rest dils rumians ei da dismetter a moda adattada agl ambient.

Art. 4 Il dretg sin ils rumians

Cun deponer ils rumians en in liug da rimnada spireschan ils dretgs dall'anteriura possessura resp. digl anteriur possessur sin ils rumians. In dretg sin indemnizaziun dat ei buc. Igl ulteriur dretg da disponer ha sulettamein la vischnaunca.

II. Tips da rumians

Art. 5 Rumians dil mintgadi, rumians da casa e materias da valor

¹ Rumians dil mintgadi ein ils rumians che vegnan produci en tenercasas ed auters rumians cun ina dimensiun e cumposiziun semeglionta, en special da menaschis industrials e commercials sco era d'interpresas da survetschs.

² Rumians da casa ein la part buca reciclable dil rumien dil mintgadi. Rufid bloccont ei rumien da casa che sa buca vegnir dismiss en sacs da rumien pervia da sia dimensiun.

³ Materias da valor ein rumians dil mintgadi che san vegnir reutilisai ni reciclai.

⁴ Rumians cumpostabels s'audan tier las materias da valor ed ein rumians organics da cuschina, curtin e zonas verdas sco era rumians ch'ei dat cun tener animals manedels.

Art. 6 Rumians da menaschi

Rumians da menaschi ein rumians da menaschis commercials ed industrials, d'interpresas da survetschs e d'interpresas turisticas sco era dall'agricultura e dil forestalessen, aschilunsch ch'els ein buca d'attribuir als rumians specials. In'exceptiun ein rumians dil mintgadi tenor art. 5 al.1.

Art. 7 Rumians da construcziun

Rumians da construcziun ein rumians che resultan da lavurs da demoliziun e da construcziun sco per exempel material da scavament schuber e tschuf, rumien da demoliziun (rumians da construcziun interns), rufid da construcziun bloccont (ulteriurs rumians da construcziun) sco era rumians da construcziun specials.

Art. 8 Rumians specials

Rumians specials ein ils rumians enumerai ell'Ordinaziun federala davart il traffic cun rumians specials (VVS 814.610). Quei ein en special era rumians dil mintgadi sco battarias, bishels fluorescents, mieds per conservar lenn e mieds da sferdentar, rests da colurs, ielis minerals, chemicalias e medicaments.

III. Incumbensas dalla vischnaunca

Art. 9 Rimnada e dismissa

¹ La vischnaunca planisescha, finanziescha e baghegia systems da rimnar rumien. Per las materias reciclables che vegnan rimnadas dapersei ein posts da rimnada corrispundents da construir e da mantener. Ell'ordinaziun definescha la vischnaunca ils posts da rimnada per materias che vegnan rimnadas dapersei, per materias reciclables e per ils rumians specials.

² Sch'ei dat negins posts per rimnar rumien en quartiers ni en construcziuns ed implonts existents, ni sch'els ein buca sufficientes, sa la vischnaunca prescriber da construir novs posts da rimnada sin terren privat, sche quei ei egl interess public.

³ La vischnaunca garantescha transports da rumien generals per dismetter ils rumians da casa. Plinavon sa ella organiser transports da rumians specials.

⁴ En loghens publics fermamein frequentai metta la vischnaunca a disposiziun recipients da rumien adattai e svida quels regularmein.

⁵ Rumians da menaschi e da construcziun surpren la vischnaunca buca.

Art. 10 Cumpostaziun

¹ La vischnaunca supplichescha periodicamein ils caschunaders da dismetter rumians cumpostabels sin cumposts privats e cumposts da quartier.

² Per rumians cumpostabels dil tenercasa ch'ils caschunaders san buca dismetter sin cumposts privats ni cumposts da quartier organisescha la vischnaunca la cumpostaziun.

³ Rumians cumpostabels da menaschis industrials e commercial sco era d'interpresas da survetschs e dall'agricultura surpren la vischnaunca buca.

Art. 11 Informaziun

La vischnaunca informescha periodicamein davart las pusseivladads d'evitar rumien e da reducir las quantitads da rumien sco era davart la reutilisaziun, il recicladi e l'eventuala dismessa dils rumians.

Art. 12 Funcziun d'exempel dalla vischnaunca

La vischnaunca secuntegn en connex cun rumians a moda exemplara. Ella sestenta da producir aschi pauc rumien sco pusseivel, da reciclar materias da valur e da dismetter rumians speciala a moda competenta.

IV. Obligaziuns dils caschunaders e possessurs da rumians

Art. 13 La dismessa en general

¹ Rumians dil mintgadi ein da dismetter cun ils transports general ed ils transports special organisai dalla vischnaunca. In'excepziun ein grondas quantitads rumians special da menaschis industrials e commercial sco era d'interpresas da survetschs.

² Menaschis industrials e commercial sco era interpresas da survetschs ein obligai da transportar materias da valur e rumians special directamein e sin agens cuosts al post da dismessa.

Art. 14 Rumians da casa

¹ Ils rumians da casa ein da rimnar els sacs da rumien previ per quei e da better els systems da rimnada, schinavon che quels ein avon maun.

² Menaschis industrials e commercial sco era interpresas da survetschs san far diever da containers.

³ La vischnaunca sa prescriber il diever da containers ni da systems da rimnada sutterrans.

Art. 15 Materias da valur e rumians cumpostabels

¹ Rumians cumpostabels ein da cumpostar.

² Sche pusseivel ein rumians cumpostabels dil tenercasa e digl iert da dismetter sin cumposts privats ni cumposts da quatier.

³ Las ulteriuras materias da valur ein da surdar al transport special ni ad in post da rimnada corrispudent.

Art. 16 Rumians da menaschi e da construcziun e rumians specials

Rumians da menaschi e da construcziun e rumians specials astgan buca vegnir dismiss ensemen cun il rumien da casa. Per lur dismissa ein ils caschunaders responsabels. Ella sto vegnir organisada tenor las premissas dalla polizia da construcziun e dil dretg surordinau.

V. Scamonds

Art. 17 Scamonds

¹ Igl ei scumandau da:

- a) mischedar rumians gia separai;
- b) deponer ni suterrar rumians da tuttas sorts sin terren public e privat sco era da tschuffernar cun rumians auas ed auas piarsas;
- c) dismetter rumians ella canalisaziun;
- d) deponer rumians dil mintgadi en canasters da pupi, recipients da rumien da terzs, mosas da rumians da construcziun e.a.v. ch'ei buca previ per quei.
- e) barschar rumians da tut gener.

² Tenor l'ordinaziun per mantener l'aria pura ein excepziuns resalvadas.

VI. Finanziaziun

Art. 18 Principi

¹ Ils cuosts totals dalla gestiun da rumians ein da cuvrir cun las taxas da basa e las taxas d'emballadi. Las taxas ston vegnir calculadas aschia ch'ellas cuvieran tut ils cuosts dalla dismissa dils rumians dil mintgadi inclusiv ils cuosts per la construcziun, il menaschi, il manteniment, il tscheins e las amortisaziuns dallas installaziuns per dismetter il rumien.

² Il quen per la gestiun da rumians vegn menaus sco finanziaziun speciala.

Art. 19 Taxas da basa

¹ Ils cuosts che vegnan buca pagai cun las taxas dependentas dalla prestaziun vegnan cuvretgs cun taxas da basa annualas dils proprietaris d'immobiglias. Quellas taxas sefundan sin las valurs d'assicuranza d'edificis, sin las qualas l'Assicuranza d'edificis dil Grischun sebasea per calcular la premia annuala dall'assicuranza encunter fiug, risguardond il factur dil survetsch da rimnada ed il factur da produenziun. Per mintga unitad suttamessa a taxas eis ei da partir d'ina valur d'assicuranza d'edificis minimala neutrala. Applicada vegn la valur che la Regiun Surselva drova. Quella valur d'assicuranza d'edificis minimala sto vegnir adattada

regularmein al stan digl index dils cuosts da construcziun fixaus dall'Assicuranza d'edificis dil cantun Grischun.

² Il factur dil survetsch da rimnada risguarda con savens ch'ei vegn fatg diever dil survetsch da rimnada regular.

³ La taxa da basa ei da pagar era sch'ei vegn buca fatg diever dils survetschs dalla vischnaunca en connex cun la dismessa da rumians.

⁴ Buca suttamess a taxas ein edificis dall'agricultura e dil forestalessen. Per autras categorias d'edificis (gruppas economicas tenor il cataster dall'Assicuranza d'edificis dil Grischun) ni baghetgs singuls, nua ch'igl ei da rimnar e dismetter proporzionalmein bia ni pauc rumien, decida la vischnaunca davart in augment, ina reducziun ni la deliberaziun dalla taxa da basa. Il quantum da rumien che resulta vegn risguardaus parzialmein per calcular la tariffa da basa sin fundament dallas valurs d'assicuranzas dils edificis e dil factur da producziun.

Art. 20 Taxa dependenta dalla prestaziun

¹ Cun las taxas dependentas dalla prestaziun vegnan finanziari cunzun ils cuosts da trascargar, il transport a distanza ed il tractament dils rumians combustibels buca reciclabels. Las taxas dependentas dalla prestaziun vegnan fixadas sco taxa d'emballadi e sco taxa da furniziuns directas.

² Las taxas dependentas dalla prestaziun vegnan fixadas tenor tip e volumen dil rumien. Per svidar containers e furniziuns directas sa la vischnaunca prescriber taxas dependentas dalla peisa.

³ La taxa d'emballadi ei da pagar per mintga emballadi svidau e per mintga emballadi ch'il survetsch da rimnada regular ha priu cun el. La taxa d'emballadi vegn incassada cun il prezi da cumpra per il purtader dalla taxa d'emballadi corrispudent (sac da rumien, marcas, plumbas e.a.v.).

⁴ Ina taxa da furniziun directa ei da pagar per rumien che vegn furnius ella deponia da rumians senza far diever dad emballadis gia suttamess a taxas. Per rufid bloccont che vegn furnius cun ils transports da rufid bloccont organisai dalla vischnaunca sa la vischnaunca desister d'incassar ina taxa.

Art. 21 Obligaziun da pagar taxas

¹ Suttamessas a taxas ein la rimnada e la dismessa da rumien da mintgadi e da rufid bloccont.

² Medemamein sa la rimnada ed il recicladi da materias da valur e da rumians specials esser suttamess a taxas.

Art. 22 Pagataxas

¹ La taxa da basa ston las persunas pagar ch'ei in ils 31 da december proprietarias, proprietarias generalas, cumproprietarias ni proprietarias en condomini. Midadas dalla valur d'assicuranza e midadas da proprietari el decuors digl onn vegnan risguardadas pér cun igl incassament dallas taxas igl onn sequent.

² Tier relaziuns da proprietad generala ni da cumproprietad tonscha ei da tarmetter la disposiziun da taxas ad in dils proprietaris generalis ni cumproprietaris e tier cuminonzas da

proprietaris en condomini a lur representant ni all'administraziun. Ils proprietaris san decider en atgna reschia, sch'els vulan metter a quen ils cuosts dalla taxa da basa als locataris.

³ Las taxas d'emballadi e da furniziun directa che vegnan medemamein fixadas cun ina disposiziun da taxas sto da principi il caschunader resp. il furnitur pagar.

Art. 23 Rom dalla taxa da basa

¹ La taxa da basa importa denter 0.22 e 0.30 promils dalla valur d'assicuranza d'edifecis. Il factur dil survetsch da rimnada ei 1.0 per in transport ed 1.5 per dus transports ad jamna. Il factur da produenziun ei denter 0.0 ed 1.0.

Art. 24 Factur da produenziun

¹ Il factur da produenziun per immobiglias ei per gruppa economica tenor cataster dall'Assicuranza d'edifecis dil Grischun:

a)	edifecis d'administraziun ed edifecis publics	0,6
b)	edifecis da habitar	1,0
c)	agricultura e selvicultura	0,0
d)	traffic	0,8
e)	commerci	1,0
f)	industria e menaschis	0,8
g)	elavuraziun da lenna	0,6
h)	hotellaria	1,0
i)	edifecis annexs	0,0

² Il factur da produenziun d'immobiglias specialas ei per:

a)	baselgias, museums e.a.v.	0.2
b)	teguas d'alp (per mintga alp vegn quintau cun max. in edificis d'habitar)	0.2

³ Il factur da produenziun ei 0.0 per:

- capluttas, tuors, staziuns da trafo, centralas d'ovras electricas, tracts da colligaziun e tracts transitoris buca habitai, hallas da scuder e da parcar, schelenteras ed auters baghetgs che produceschan negins rumians;
- aclas, tegias da cuolm, tegias da catscha e.a.v. e casas da vacanzas per igl agen diever cun valurs d'assicuranza pli bassas che la valur minimala tenor la Regiun Surselva per possessurs d'immobiglias cun ina casa ni per habitonts che vivan permanentamein en vischnaunca.

Art. 25 Edifecis specials

¹ Per edificis militars ed auters edificis che l'Assicuranza d'edifecis dil Grischun ha buca registrau ei da metter a quen separadamein ina summa pauschala annuala.

² Per ils pausadis per liung dalla via cantunala ei da metter a quen ina summa pauschala agl Uffeci da construcziun bassa dil Grischun.

Art. 26 Rom dallas taxas d'emballadi

Las taxas d'emballadi importan:

Emballadis permess e rufid bloccont pign	purtaders dalla taxa d'emballadi resp. taxas d'emballadi incl. TPV
a) sacs da 17 liters	sac da rumien cun taxa denter CHF 0.70 – 1.20
b) sacs da 35 liters	sac da rumien cun taxa denter CHF 1.40 – 2.20
c) sacs da 60 liters	sac da rumien cun taxa denter CHF 2.20 – 3.00
d) sacs da 110 liters	sac da rumien cun taxa denter CHF 4.00 – 5.80
e) sac da pavel/cultem tochen 50 kg	1 marca (cotschna) denter CHF 2.00 – 3.00
f) rufid bloccont pign tochen 12 kg	2 marcas (cotschnas) denter CHF 2.00 – 3.00
g) rufid bloccont pign 12 – 30 kg	3 marcas (cotschnas) denter CHF 2.00 – 3.00
h) container dad 800 liters / buca cumprimiu, sut 100 kg	1 plumba denter CHF 22.00 – 30.00
i) container dad 800 liters / cumprimiu ni sur 100 kg	2 plumbas denter CHF 22.00 – 30.00

VII. Pratica**Art. 27 Collaboraziun surcomunala**

La vischnaunca sa surdar alla Regiun Surselva, ad in'otra organisaziun surcomunala ni ad interpresas privatas l'incumbensa – ni ina part da quella – d'ademplier las obligaziuns da quella lescha e da fixar e d'incassar taxas.

Art. 28 Disposiziun

La suprastanza communal relai ina disposiziun. Quella reglescha cunzun las responsablads ed ina tariffa da taxas ch'ei d'adattar periodicamein.

VIII. Disposiziuns penals, mesiras e mieds legals**Art. 29 Castitgs ed admoniziuns**

¹ Violaziuns intenziunadas ni violaziuns per greva negligentscha da quella lescha ni dad ordinaziuns e disposiziuns che sebasan sin quella punescha la vischnaunca cun in castitg da tochen CHF 10'000.

² Violaziuns per negligentscha admonescha la vischnaunca, sch'il castitg che fuss da pagar surpassa buca CHF 1'000.

³ Sche la violaziun sefunda sin igl intent da far in profit finanziel, ei la vischnaunca buca ligiada vid la summa maximala.

⁴ En cass marginals sa la vischnaunca dar in'avertida enstagl d'in castitg.

⁵ L'emprova e la cumplicitad ein castigiasblas.

Art. 30 Persunas giuridicas

¹ Vegn ina violaziun commessa per ina persuna giuridica ni duront exequir lavurs da fatschenta ni lavurs officialas per in'otra persuna, ein las disposiziuns penalas applicablas per las persunas che han agiu ni avessen stuiu agir en siu num.

² Per castitgs e cuosts ein la persuna giuridica, la societad ni il collectiv da persunas responsabels solidarmein.

Art. 31 Resalva

Las disposiziuns penalas specialas dil dretg federal e cantunal restan resalvadas.

Art. 32 Reconstituziun e mesiras

¹ Tgi che caschuna in stadi buca conform alla lescha sto – en cass da basegn suenter l'intimaziun – revocar quel. Quei vala independentamein dil fatg, sch'ei ha dau in castitg ni buca.

² Sch'ei vegn buca suandau l'intimaziun enteifer il termin commensurau, ordinescha la direcziun las mesiras necessarias sin cuosts dil(s) caschunader(s).

³ Resalvadas restan las prescripziuns dalla legislaziun da construcziun per la reconstituziun dil stadi d'edificis e d'installaziuns buca conformas alla lescha.

Art. 33 Mieds legals

¹ Encunter tut las disposiziuns dall'administraziun san ins far recuors tier la suprastonza communal enteifer 30 dis. Il recuors sto cuntener ina damonda, ils fatgs cun ils mieds da cumprova ed in'argumentaziun.

² Decisiuns dalla suprastonza communal san vegnir contestadas enteifer 30 dis dapi la consigna cun in recuors tier la dertgira administrativa.

IX. Disposiziun finala**Art. 34 Entrada en vigur**

¹ La lescha presenta suttastat al referendum facultativ.

² La suprastonza communal fixescha il termin dall'entrada en vigur dalla lescha.¹

³ Cun l'entrada en vigur da quella lescha ein las determinaziuns d'auters decrets che stattan en cuntradicziun cun quella lescha abolidas.

¹ Entrada en vigur per igl xx-xx-xxxx entras il conclus dalla suprastonza communal dils xx-xx-xxxx.